

УДК 378:811.161.2-051

Базиль А.О.,

*завідувач НДЛ експериментальної педагогіки та педагогічних інновацій
Інституту післядипломної педагогічної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка,
кандидат педагогічних наук, доцент*

КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РІВНІВ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ

У статті схарактеризовано критеріальну систему оцінки рівнів літературознавчої компетентності вчителя української мови і літератури, спроектовану на основі органічного поєднання зовнішніх і внутрішніх проявів, процесуальних і результативних моментів, потенційних і актуалізованих аспектів, кількісних та якісних вимірів. Автором уточнено семантику понять «критерій», «показник», «індикатор», що увиразнюють розуміння проблеми якості професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури й слугують підставою для обґрунтування моделі розвитку літературознавчої компетентності. Виокремлено й обґрунтовано необхідну кількість критеріїв сформованості досліджуваного особистісно-професійного феномену та їх показників у вчителів-словесників та студентів як майбутніх фахівців.

Ключові слова: учитель української мови і літератури, літературознавча компетентність, критеріальна система, особистісно-професійний феномен.

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми.

В умовах динамічного поступу інформаційно-технологічного суспільства, переорієнтації цінностей, тотального розвитку масової низькохудожньої культури й кітчу особливої уваги потребує підготовка компетентних учителів рідної мови і літератури, спроможних формувати покоління нащадків із творчим, критичним мисленням, розвинуеною аксіосферою, естетичними смаками та прагненням до постійного саморозвитку й самовдосконалення. Реформування професійної підготовки вчителів української мови і літератури передбачає розвиток літературознавчої компетентності як системного, багатокомпонентного особистісно-професійного утворення, процес розвитку якого відрізняється складністю й різномірністю. Для визначення рівнів його сформованості необхідно виокремити й обґрунтувати комплекс критеріїв і показників, що слугуватимуть конкретними ознаками оцінки світоглядної позиції, здатності і го-

товності випускників педагогічних ВНЗ до виконання багатоплавної літературознавчої діяльності.

Аналіз наукових досліджень, на які спирається автор, виокремлення аспектів проблеми, які ще недостатньо вивчені. Студіювання наукових розвідок переконує, що у вивченні рівнів сформованості особистісних і професійних утворень дослідники оперують підходами, детермінованими природою об'єктів наукового інтересу. Різноманітні питання, пов'язані з визначенням і осмисленням показників професійної підготовки педагогічних кадрів, висвітлюються у працях Н.В. Гузій, О.А. Дубасенюк, І.А. Зязюна, Н.В. Кузьміної, А.К. Маркової, В.О. Огнев'юка, Л.Л. Хоружої та ін. Як об'єкт наукових інтересів критеріальні параметри професійної підготовки майбутніх учителів-філологів в окремих ракурсах висвітлено в дослідженнях Ю.І. Бондаренка, Л.В. Бутенко, В.О. Коваль, О.М. Куцевол, О.М. Семенов, Т.В. Симоненко, І.В. Соколової, Г.Л. Токмань, В.В. Халіна та ін. Однак донині невизначеним лишається перелік критеріїв сформованості літературознавчої компетентності як цілісного особистісно-професійного феномену.

Формулювання мети та завдань статті. У статті схарактеризуємо критеріальну систему оцінки рівнів літературознавчої компетентності вчителя української мови і літератури, спроектовану на основі органічного поєднання зовнішніх і внутрішніх проявів, процесуальних і результативних моментів, потенційних і актуалізованих аспектів, кількісних та якісних вимірів. Реалізація означеної мети передбачає виконання таких завдань: уточнення семантики понять «критерій», «показник», «індикатор»; виокремлення ключових положень, що увиразнюють розуміння проблеми якості професійної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури й слугують підставою для обґрунтування моделі формування літературознавчої компетентності; вибір і обґрунтування необхідної кількості критеріїв сформованості досліджуваного особистісно-професійного феномену; виокремлення й обґрунтування сукупності показників, що з достатнім ступенем точності характеризують критерії сформованості особистісно-професійного феномену у учителів-словесників і студентів як майбутніх фахівців.

Критерій (від *грец.* krioterion) як ознака, на основі якої здійснюється оцінка предметів та явищ, є підґрунтям для їх порівняння чи

зіставлення, певним еталоном вияву конкретної якості [4, 245–247]; засобом для судження, мірилом, на підставі якого здійснюється оцінювання, визначення чи класифікація явищ [8, 465].

У формуванні критеріальної бази оцінки рівнів сформованості літературознавчої компетентності беремо до уваги дослідницьку позицію щодо зовнішньої і внутрішньої детермінації різних видів літературознавчої діяльності майбутнього вчителя української мови і літератури, залежність вияву і розвитку утворення від досвіду, засвоєного у процесі професійної підготовки, спілкування, пізнання та творення літературно-художніх і науково-літературних текстів. Концептуальне осмислення складників літературознавчої компетентності, що забезпечує успішність виконання літературознавчої праці, дозволяє стверджувати, що критерії визначення рівнів сформованості феномену мають бути *зовнішніми* (динаміка усвідомлення сутності кожного з різновидів літературознавчої діяльності, що відображається на результативності самоорганізації особистості у їх виконанні, успішності засвоєння літературознавчих знань, умінь і навичок) і *внутрішніми* (динаміка розвитку професійних якостей, особистісної готовності до літературознавчої діяльності: інтелектуальної, читацької й індивідуально-особистісної рефлексивності людини, її професійної самосвідомості, гармонійності, самоактуалізації, прагнення до повної і вільної реалізації особистістю власних можливостей і потенціалу).

Ураховуючи наявні в інформаційному просторі світоглядні позиції і концептуальні авторські міркування було сформовано сукупність покомпонентних критеріїв та якісних показників літературознавчої компетентності, до яких відносимо наступні.

Мотиваційно-орієнтаційні критерії формують дослідницьке уявлення про ціннісно-орієнтаційний компонент і, зокрема, світоглядну позицію індивіда та є ознакою мотиваційно-ціннісних орієнтирів щодо здобуття літературознавчої освіти, ціннісного ставлення індивіда до виконання літературознавчої діяльності й професії словесника, індивідуально-особистісних інтересів і потреб у здійсненні різних видів літературознавчої праці, установок особистості щодо професійного саморозвитку й самовдосконалення. Означені критерії також окреслюють розуміння й оцінку індивідом сутності та результатів інтеграції літературознавчої науки і літератури як різновиду мистецтва в системі шкільної літературної освіти. Відтак

показниками мотиваційно-орієнтаційних критеріїв в оцінці рівнів сформованості літературознавчої компетентності визначено:

— професійний інтерес, що виявляється у стійкому позитивному ставленні індивіда як до професійної праці вчителя української мови і літератури загалом, так і до виконуваної ним багатопланової літературознавчої діяльності;

— професійно-ціннісні орієнтації, що виявляються в усвідомленні індивідом себе як носія національних цінностей, наявності в нього толерантного, шанобливого ставлення до словесного мистецтва і культури різних націй на основі «діалогу культур»; планетарному мисленні, спрямованому на усвідомлення цілісного, взаємопов'язаного та взаємозумовленого світу, що передбачає новий погляд на нього та його проблеми;

— ціннісне ставлення до професійної і, зокрема, літературознавчої підготовки та діяльності як засобу творчої самореалізації, самоактуалізації та подальшого саморозвитку;

— потреба у досягненнях, що виявляється в прагненні до професійного вдосконалення й характеризується подоланням внутрішніх розбіжностей між досягнутим і необхідним рівнем літературознавчої компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури.

Визначення комплексу мотиваційно-орієнтаційних критеріїв рівня сформованості літературознавчої компетентності уможливорює оцінку літературознавчої діяльності як одного з вагомих параметрів духовно-творчого зв'язку людини і мистецтва, надає їй шанс до самоорганізації з урахуванням зовнішніх і внутрішніх чинників впливу.

Інформаційно-когнітивні критерії формують дослідницьке уявлення про когнітивно-змістовий компонент літературознавчої компетентності, і зокрема, сприяють визначенню рівня готовності індивіда до літературознавчої діяльності. Означена група критеріїв характеризує, по-перше, якісний стан професійної і, зокрема, літературознавчої підготовки, що визначається оцінкою літературознавчої обізнаності, системністю і глибиною знань, умінь, навичок, універсальних здатностей пізнання, мислення, літературознавчої діяльності й інтелігібельними властивостями (за С.У. Гончаренком), що забезпечують спонтанне породження нових знань для осмислення і розв'язання нестандартних професійних ситуацій; по-друге,

ступінь володіння теоретико-літературним тезаурусом як підґрунтя для розвитку власного інтелекту і спроможності до професійного самоусвідомлення, самоаналізу, самопроектування й творчої самореалізації.

Зважаючи на те, що у літературознавчій діяльності показники інформаційно-когнітивного критерію уможливають активне використання необхідних знань, звернення до конкретних літературознавчих парадигм і окремих наукових підходів, світоглядних позицій, посилаючись на попередній досвід опанування й осмислення мистецтва, а також пізнання іманентної сутності літературно-художніх явищ і літературознавчих розвідок. У виконанні науково-дослідницького, усвідомлювально-інтерпретаційного, оцінного, рефлексивно-організаційного, текстологічного, навчально-освітнього, методологічного, металітературознавчого різновидів літературознавчої праці наявність виокремлених показників критерію дає можливість індивіду активно використовувати необхідні знання, застосовувати оптимальні підходи, теорії, конкретні поняття, світоглядні позиції, посилаючись на попередній досвід освоєння та творчого осмислення літературного простору. Це впливає на емоційно-чуттєве й інтелектуально-понятійне сприймання літературно-художнього, літературно-критичного чи літературознавчого тексту.

Відтак доцільним є виокремлення таких показників інформаційно-когнітивного критерію:

— науково-теоретична обізнаність у питаннях теорії й технологій виконання різних видів літературознавчої діяльності, означених у дослідженні; зокрема, обсяг і глибина знань концептуальних положень основних і допоміжних галузей літературознавчої науки (історії літератури, теорії літератури, літературної критики, текстології, герменевтики), ключових ідей методологічних підходів до вивчення літературно-художніх явищ, визнаних у певний історичний період, (структуралізму, постструктуралізму, деконструктивізму, мультикультуралізму, фемінізму, психоаналізу, наратології, феноменології, рецептивної естетики, семіотики, міфопоетики), знання про історію розвитку літератури, її різні варіанти періодизацій;

— тезаурус, що характеризує рівень володіння студентами понятійно-категоріальним апаратом літературознавчих галузей і суміжних наук (лінгвістики, культурології, мистецтвознавства, психо-

лінгвістики, семіотики, герменевтики, читачезнавства, наратології, психології читання);

– розуміння взаємозалежності читацької культури людини від рівня сформованості її літературознавчої компетентності, яка є засобом адекватного прочитання художніх і наукових текстів;

– здатність пізнавати літературу іманентно й адекватно як різновид мистецтва, систематизувати історико-, теоретико-літературні знання й літературно-критичні оцінки художніх явищ;

– здатність до літературно-критичного аналізу й світоглядної інтерпретації літературного твору;

– сукупність знань, що забезпечують відповідність професійної і, зокрема, літературознавчої підготовки майбутніх учителів української мови і літератури запитам сучасного полікультурного простору, вимогам нормативних положень освітніх документів;

– спроможність аналізувати співвідношення між творами, передбаченими навчальними програмами, й особистісними читацькими інтересами і, зокрема, вміння виконувати аналіз навчальних програм, підручників, посібників, довідників, словників із літературознавчих курсів, вміння порівнювати нормативні вимоги з реальними результатами практичної діяльності;

– сформованість творчого критичного мислення;

– ступінь розвиненості філологічних умінь;

– здатність до інтелектуальної та індивідуально-особистісної рефлексії.

Афективно-регулятивні критерії характеризують «емоційно-вольовий фонд» (М.М. Бахтін) виявлення, формування і розвитку літературознавчої компетентності учителів української мови і літератури. Вибір означеного критерію зумовлюємо істотним підвищенням в останні десятиліття ролі емоцій у життєдіяльності людства загалом і, як наслідок, — актуалізованістю феноменів емоційного інтелекту (Пітер Саловей, Джон Майер, Девід Карузо) та емоційної компетентності (Девід Гоулман). У структурі емоційного інтелекту вчені виокремлюють такі компоненти: 1) здібність адекватно сприймати, оцінювати та виражати власні емоції; 2) здатність породжувати почуття, які сприяють мисленню; 3) спроможність розуміти емоції, знання, що стосуються емоцій, а також здібність регулювати емоції для свого емоційного й інтелектуального зростання [1; 5; 13; 14; 17; 18].

Показники групи афективно-регулятивних критеріїв:

- емоційно-образна розвиненість, здатність поетично сприймати дійсність;
- відтворювальна уява (зорова, слухова, мовленнєва);
- емпатійність;
- емоційна гнучкість;
- здатність індивіда до постійного саморозвитку, самовдосконалення і професійної саморегуляції.

Акцентуація уваги на необхідності виділення саме цих показників пов'язана з думкою про те, що від емоційного стану вчителя, його здатності усвідомлювати, оцінювати й регулювати власні почуття, дії і поведінку істотно залежить рівень досягнення мети шкільної літературної освіти й успішність професіогенезу.

Професійно-діяльнісні критерії формують дослідницьке уявлення про індивідуальний стиль діяльності, а саме: відображають ступінь сформованості літературознавчих умінь і культури літературознавчої діяльності і становлять сукупність професійних літературознавчих дій. Виокремлення означеної групи критеріїв аргументуємо тим, що від стану організованості і послідовності дій залежить успішність кожного із видів літературознавчої діяльності. Аксиомою є твердження щодо значення і ролі організаторських аспектів кожного виду діяльності. Показники професійно-діяльнісних критеріїв засвідчують внутрішню упорядкованість, узгодженість взаємодії більш або менш диференційованих і автономних частин цілого, а також сукупність процесів або дій, які ведуть до вдосконалення взаємозв'язків між частинами цілого [16, 164]. Організаційно-процесуальні критерії забезпечують високий рівень осмислення літературно-художніх явищ і літературознавчих розвідок із урахуванням умов та особливостей середовища, в якому відбуватиметься цей процес.

Показниками групи професійно-діяльнісних критеріїв було визначено вміння й навички, кількісний і якісний склад яких зумовлюється специфікою виконання кожного різновиду літературознавчої діяльності під час освітньої, навчально-виховної, творчої праці.

Домінуючими серед них є такі:

- вміння адекватно сприймати, аналізувати, порівнювати й узагальнювати літературно-художні явища, літературознавчі закономірності і факти;

— вміння критично й творчо осмислювати й усвідомлювати погляди на дискусійні питання, робити самостійні логічні висновки на основі осмислення праць відомих учених і реального стану літературно-художньої практики;

— володіння мегамовою літературознавства і, зокрема, вміння чітко, точно, конкретно та логічно-правильно висловлювати власні міркування, коректно й аргументовано відповідати на запитання, доводити власну позицію щодо предметної галузі літературознавчої науки, виявляючи при цьому високий рівень мовно-риторичної, філологічної й загальної культури;

— вміння проводити самостійну пошукову роботу з літературознавства, історії педагогіки й методики викладання української літератури;

— навички сприймати й характеризувати твір як художню цілісність із урахуванням його специфіки;

— вміння використовувати відомості з історії і теорії літератури у процесі інтерпретації й оцінювання художніх творів, усвідомлювати художні явища на тлі історико-культурної епохи і стильових течій;

— навички щодо виконання літературознавчого аналізу літературно-художніх творів, а також уміння виконувати комплексний літературознавчий аналіз сприйнятих і власних текстів на основі принципів науковості, історизму, системності, асоціативності, культуро- і текстоцентричності;

— володіння різними методами, формами і способами виконання літературознавчої діяльності;

— вміння і навички вирішувати організаційно-процесуальні питання літературознавчої діяльності, що можуть виникати в освітньому, навчально-виховному, творчому процесі;

— вміння використовувати весь арсенал чинників педагогічного впливу на процес опанування літературно-художніх творів і літературознавчих розвідок із метою підвищення його результативності та інтенсифікації;

— використання прийомів педагогічного менеджменту, що передбачає вміння вчителя правильно аналізувати й керувати педагогічними ситуаціями, поведінкою вихованців, процесом їхньої та особистісної соціалізації, навчально-пізнавальним процесом школярів, приймати педагогічно обґрунтовані рішення, передбачати їх соціальні наслідки.

Від наявності виокремлених показників професійно-діяльницьких критеріїв залежатиме успішність використання прийомів, методів і форм роботи у різних видах літературознавчої діяльності, а також протікання цього процесу загалом. Вагомим фактором ефективності кожного з різновидів літературознавчої праці є виявлення, створення чи реконструкція значень кожного слова чи сенсів тексту загалом. Такий процес відбувається з урахуванням цілей як реципієнта, так і автора тексту. Вибір необхідного підходу, способу, методу, прийому чи форми літературознавчої діяльності забезпечує логіку її моделювання, а результат такої праці залежатиме від сформульованої мети й вибраної стратегії і тактики її досягнення, зумовлених літературознавчою компетентністю.

Оскільки літературознавча компетентність учителя української мови і літератури виявляється в літературознавчій діяльності, яка є підґрунтям професійної праці, то логічно професійну компетентність розуміти як зовнішню форму вияву досліджуваного утворення, що детально аргументовано в попередніх підрозділах. У площині професійної діяльності вчителя української мови і літератури загалом і літературознавчої зокрема, зовнішні (керовані, такі, що піддаються обчисленню) критерії сформованості літературознавчої компетентності відображають:

- 1) успішність засвоєння літературознавчих знань, умінь, навичок;
- 2) результативність виконання завдань, спрямованих на опанування літературознавчої науки для ефективного й обґрунтованого вирішення професійних ситуацій.

Як бачимо, на основі зовнішніх критеріїв сформованості літературознавчої компетентності вчителів української мови і літератури можна визначити відповідність результатів професійної літературознавчої діяльності вимогам професіограми і положенням нормативних документів (стандартів, концепцій, програм).

Внутрішні ж критерії сформованості літературознавчої компетентності словесника характеризуватимуть продуктивність його професійного становлення і розвитку, тобто задоволеність професійною і, зокрема, літературознавчою діяльністю, її результатами.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Виокремлені критерії й показники розкривають складну структуру літерату-

рознавчої компетентності вчителя української мови і літератури, уможливають усебічну й об'єктивну характеристику рівнів сформованості особистісно-професійного утворення у майбутніх словесників, а також дають змогу визначити наявність або відсутність значущих для літературознавчої діяльності якостей (філологічні здібності, гнучкість у виконанні різних видів літературознавчої праці, здатність до роботи у команді і співробітництва, інтелектуальна й особистісна рефлексивність, емпатія, емоційно-образна розвиненість, здатність до професійної саморегуляції та ін.).

Таким чином, можна зазначити, що сформована літературознавча компетентність учителя української мови і літератури уможливає безперервність саморозвитку, сприяє виробленню нових способів, алгоритмів, методів, прийомів і засобів вирішення завдань у межах професійної діяльності, що постійно змінюються, і, відповідно, на професійному актуальному рівні надають можливість фахівцю завжди бути компетентним.

Джерела

1. Андреева И.Н. Эмоциональный интеллект : исследование феномена / И.Н. Андреева // Вопросы психологии. — 2006. — № 3. — С. 78–86.
2. Введенский В.Н. Моделирование профессиональной компетентности педагога / В.Н. Введенский // Педагогика. — 2003. — № 10. — С. 51–55.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і гол. ред. В.Т. Бусел. — К. : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. — 1440 с.
4. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник / С.У. Гончаренко. — Вид. 2-ге, доп. і випр. — Рівне : Волинські обереги, 2011. — 552 с.
5. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект / Д. Гоулман. — М. : АСТ, 2008. — 478 с.
6. Гузій Н.В. Педагогічний професіоналізм : історико-методологічні та теоретичні аспекти : [моногр.] / Н.В. Гузій. — К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2004. — 243 с.
7. Завалевський Ю.І. Сучасний вчитель : вимір часу : навч.-метод. посіб. для вчит. та студ. вищ. пед. навч. закл. / Ю.І. Завалевський. — К. : ВД «Букрек», 2008. — 288 с.
8. Исаев И.Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя / И.Ф. Исаев. — М. : Издат. центр «Академия», 2002. — 208 с.
9. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя / Н.М. Кузьмина. — М. : АПН, 1990. — 149 с.

10. Кузьмина Н. В. Профессионализм педагогической деятельности / Н.М. Кузьмина, А.А. Реан. — СПб. : С.-ПбГУ, 1993. — 63 с.
11. Макарова Л.В. Преподаватель : модель деятельности и аттестация / Л.В. Макарова. — М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 1992. — 148 с.
12. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. — М. : Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. — 308 с.
13. Носенко Е.Л. Форми відображеної оцінки емоційної стійкості та емоційної розумності людини : [моногр.] / Е.Л. Носенко, І.Ф. Аршава, К.П. Кутовий. — Д. : Інновація, 2011. — 178 с.
14. Носенко Е.Л., Коврига Н.В. Емоційний інтелект : концептуалізація феномену, основні функції : [моногр.] / Е.Л. Носенко, Н.В. Коврига. — Вища шк., 2003. — 126 с.
15. Симоненко Т.В. Професійна комунікативна компетенція вчителя-словесника : сутність, структура, критерії, поняття / Т.В. Симоненко // Рідна шк. — 2004. — № 9. — С. 12–16.
16. Соціолого-педагогічний словник / за ред. В.В. Радула. — К., 2004 — 304 с.
17. Стивен Дж. Стейн Преимущества EQ. Эмоциональный интеллект и ваши успехи / Стивен Дж. Стейн, Говард И. Бук. — М. : Баланс Бизнес Букс, 2007. — 384 с.
18. Філіппова І. Емоційний інтелект як засіб успішної самореалізації / І. Філіппова // Вопросы психологии. — 2007. — № 4. — С. 68–79.
19. Хоружа Л.Л. Теоретичні засади формування етичної компетентності майбутніх учителів початкових класів : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Л.Л. Хоружа ; Інститут педагогіки України. — К., 2004. — 36 с.

В статтю охарактеризована критеріальна система оцінки рівней літературознавчої компетентності вчителя українського мови та літератури, спроектована на основі органічного поєднання зовнішніх та внутрішніх проявлень, процесуальних та результативних моментів, потенціальних та актуалізованих аспектів, кількісних та якісних вимірювань. Автором уточнено семантику понять «критерій», «показатель», «індикатор», що підкріплюють розуміння проблеми якості професійної підготовки майбутніх вчителів українського мови та літератури та слугують обґрунтуванням для моделі розвитку літературознавчої компетентності. Виділено та обґрунтовано необхідне кількість критеріїв сформованості досліджуваного особистісно-професійного феномена та їх показників у вчителів-словесників та студентів як майбутніх спеціалістів.

Ключевые слова: учитель українського мови та літератури, літературознавча компетентність, критеріальна система, особистісно-професійний феномен.

The article characterizes criteria evaluation system of literary competence levels of the Ukrainian language and literature teacher, designed on the basis of the organic combination of external and internal displays, procedural and effective moments of potential and actualized aspects, quantitative and qualitative measurements. The author clarifies the semantics of such concepts as "criterion", "factor", "indicator" that emphasize understanding of the problem of quality of professional training of future teachers of Ukrainian language and literature, and serve as a basis for the model of literary competence development. It defines and substantiates required number of criteria of studied personal and professional phenomenon formation and their indicators which characterize personal and professional phenomenon formation of the Ukrainian language and literature teachers and the students as future specialist with sufficient accuracy .

Key words: teacher of Ukrainian language and literature, literary competence, criteria-based system, personal and professional phenomenon.

УДК 373.3(09)(477)«1963/1966»

Гавриленко Т.Л.,

докторант Інститут педагогіки НАПН України,
кандидат педагогічних наук, доцент

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЩОДО ПЕРЕХОДУ ДО ТРИРІЧНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНСЬКІЙ РСР (1963–1966 рр.)

У статті висвітлюється перший етап експерименту щодо переходу початкової освіти до трирічного курсу навчання в Українській РСР у 1963–1966 рр. Автор розкриває причини, описує хід та результати зазначеного експериментального дослідження.

Ключові слова: експериментальне дослідження, початкова освіта, трирічне навчання, школа, молодші школярі, Українська РСР.

В умовах інноваційного розвитку освітньої системи в Україні, зокрема першого ступеня загальної середньої освіти, актуалізується вивчення історико-педагогічного досвіду минулого з метою виявлення досягнень, уникнення помилок та осмислення сучасних змін. У цьому контексті науковий інтерес викликає період 60-х рр.